

presentatie.

**so
cius.**

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

Nieuw als sociaal-cultureel werker

Leertraject 2026

Webinar

Agenda

- De civiele samenleving
  - Het sociaal-culturele werkveld
- Types en stromen
  - Sociaal-culturele organisaties en initiatieven
- Mensen maken de civiele samenleving
  - Aan de slag in het sociaal-cultureel werk
- Aanbod nieuwe medewerkers

Leerdoelen

Geschiedenis en actualiteit van het sociaal-cultureel werkveld

Het sociaal-cultureel werkveld

- Het onderscheid tussen civiel sociaal-cultureel werk en blendende sectoren maken
- Kennismaking met praktijken en organisaties

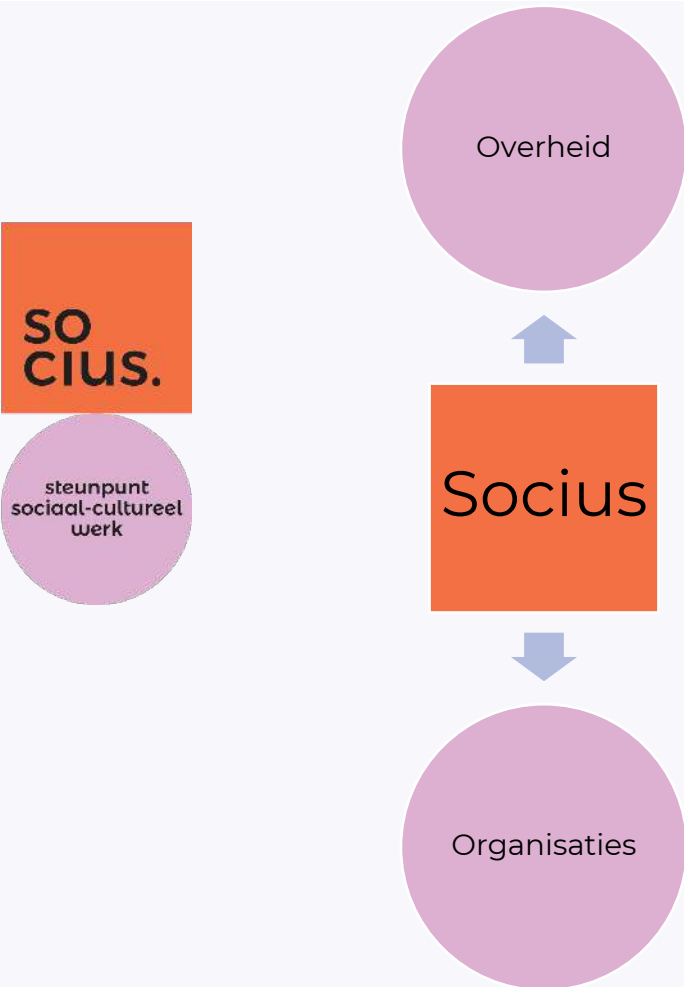

Wie zit er rond de tafel?

- In chat:
  - Naam + Organisatie + Functie
- In beeld:
  - Zet je camera uit
  - Zoek iets (een gadget, publicatie, flyer,...) met de naam of het logo van jouw organisatie erop.
  - Zet je camera aan
  - Houd dit in beeld.

Socius

- Praktijkondersteuning van sociaal-culturele volwassenenorganisaties
  - Vragen
  - Vorming
- Praktijkontwikkeling
- Beeldvorming en promotie
- Platformfunctie

Debbie Bevers

coördinator financiën en
administratie

Fred Dhont

directeur

Max Frans

coördinator communicatie en
marketing

Silke Jaminé

stafmedewerker diversiteit en
sociaal-cultureel werken

Socius team

Marc Jans

stafmedewerker onderzoek

Marthe Jans

stafmedewerker verenigen en
vrijwillige inzet

Ingrid Matthijs

administratief medewerker

Raf Pauly

stafmedewerker organisatiebeleid

Staša Pavlović

stafmedewerker internationaal en
Trefdag

Gle Van den Eeckhaut

coördinator praktijkontwikkeling en -
ondersteuning

Zé Vandenhoeck

stafmedewerker digitaal en
webmaster

Nele Vanderhulst

stafmedewerker politiserend werken
en burgerinitiatief

Mieke Vasseur

stafmedewerker communicatie

Veerle Verdoodt

administratief medewerker

A photograph of a family in a garden. A man is holding a young child on his shoulders. A girl in an orange shirt and a patterned skirt stands in the center. Another girl is on the right, holding a shovel. A string of colorful bunting hangs across the background. The text 'Sociaal-cultureel werken in de civiele samenleving' is overlaid in large orange letters.

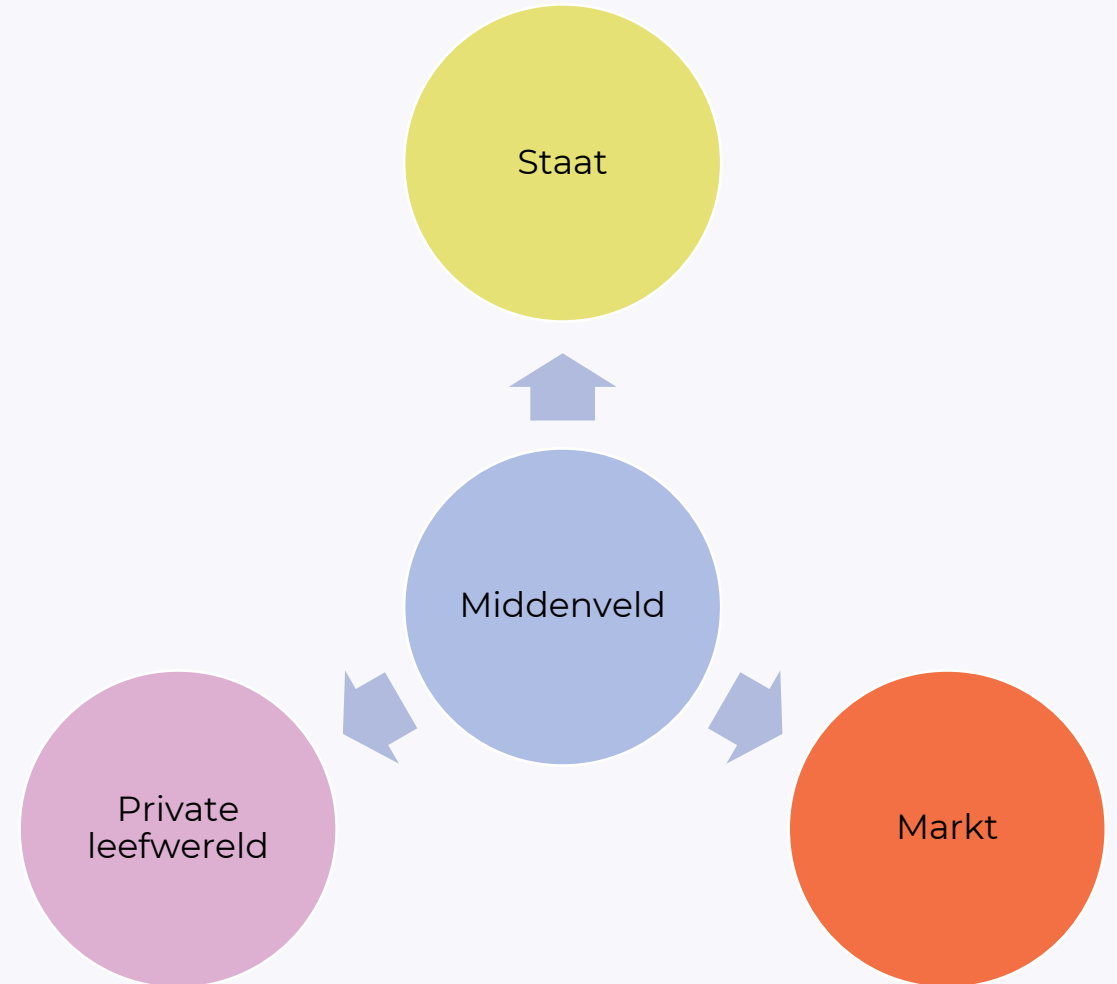
Sociaal-cultureel werken in de civiele samenleving

Het werkveld

Civiele samenleving

- Mensen maken de samenleving
  - Individuele noden
  - Gedeelde oplossingen
- En vinden elkaar op het middenveld
  - Democratische tussenpositie

Civiele samenleving

- Sociaal-cultureel werk maakt de samenleving beter
  - Is een maatschappelijke verbinder
    - Brengt mensen samen, vormt groepen en slaat bruggen tussen gemeenschappen
  - Zorgt voor een kritische noot
  - Brengt vernieuwing

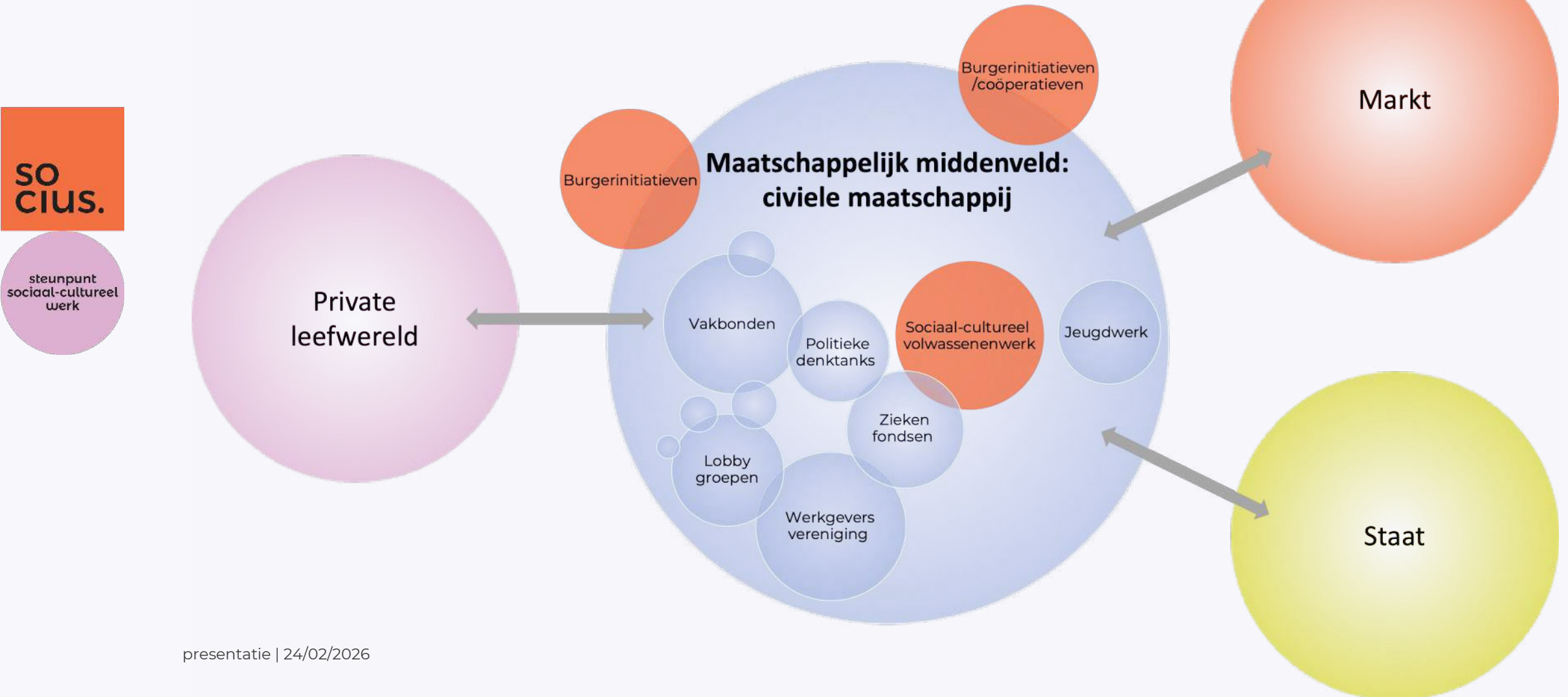

Civiele samenleving

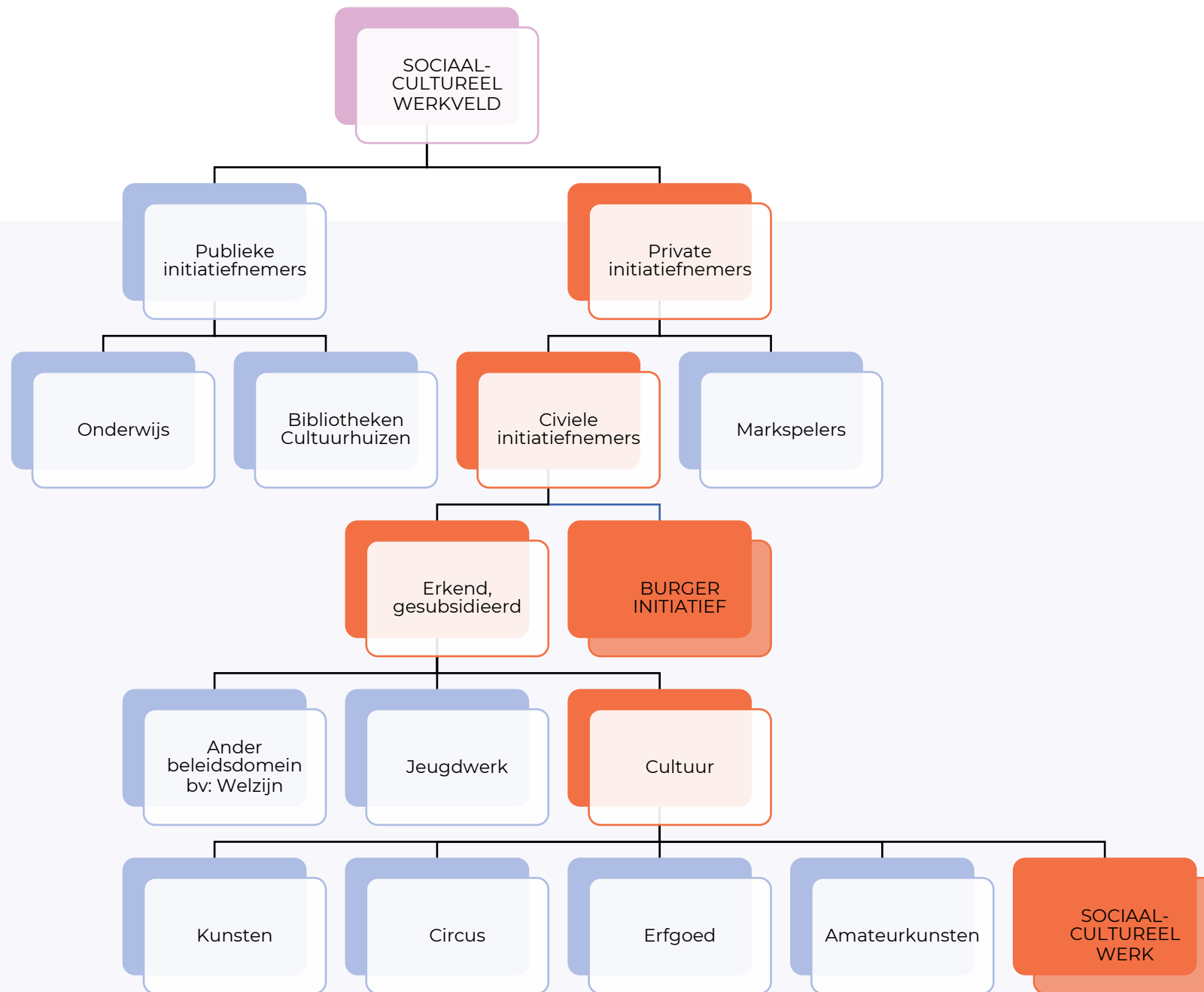
- Mensen maken het sociaal-cultureel werk
  - Ontelbare burgerinitiatieven
  - 122 erkende sociaal-cultureel volwassen organisaties
    - 2 200 beroepskrachten
    - 200 000 vrijwilligers
    - 300 000 activiteiten
    - 10 miljoen deelnames

Civiele samenleving

SOCIAAL- CULTUREEL WERKVELD

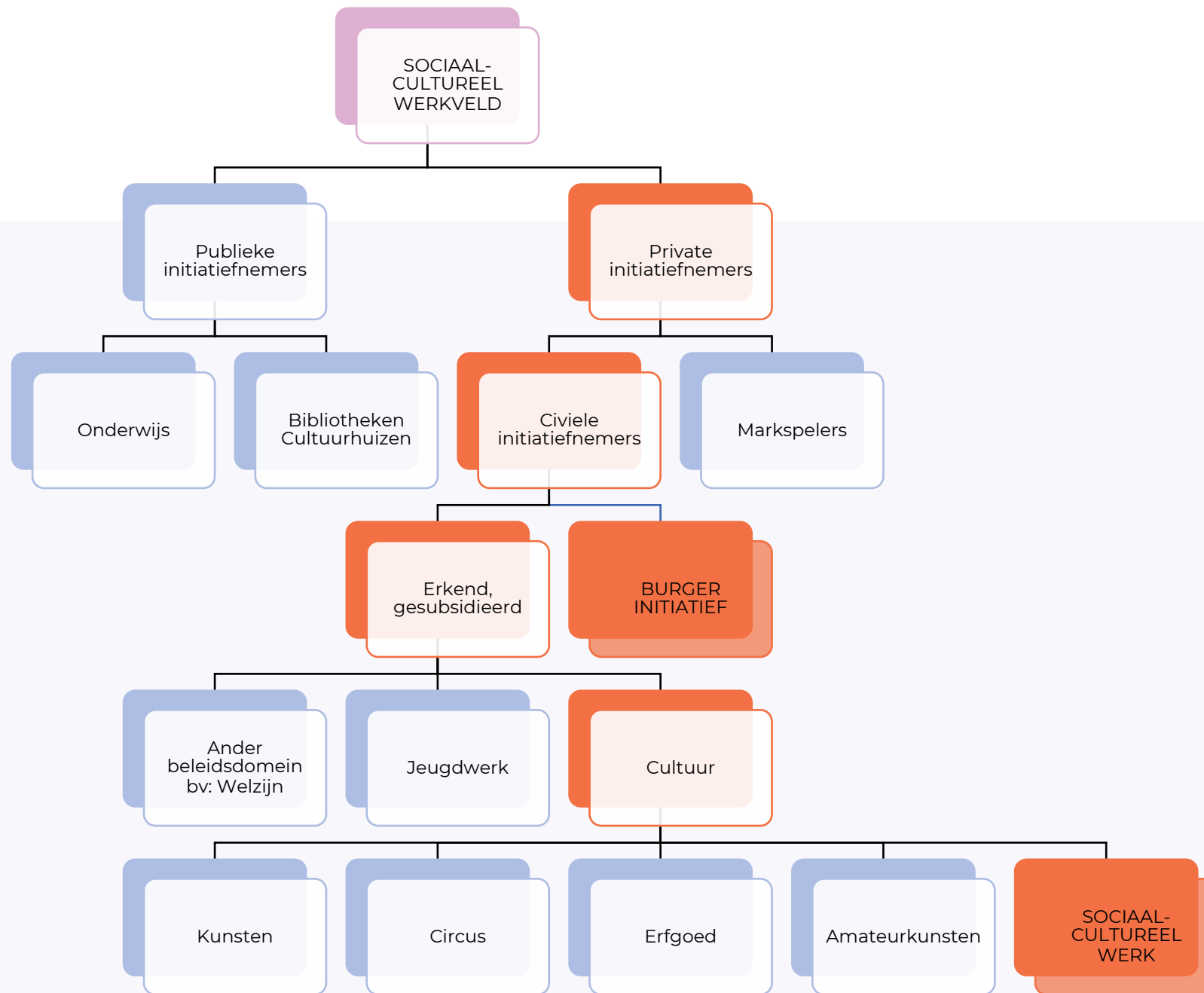
Publieke
initiatiefnemers

Private
initiatiefnemers

Onderwijs

Bibliotheken
Cultuurhuizen

SOCIAAL-
CULTUREEL
WERKVELD

Publieke
initiatiefnemers

Private
initiatiefnemers

Civiele
initiatiefnemers

Markspelers

Erkend,
gesubsidieerd

BURGER
INITIATIEF

**JOUW WEGWIJZER
IN DEELMOBILITEIT**

**so
cius.**

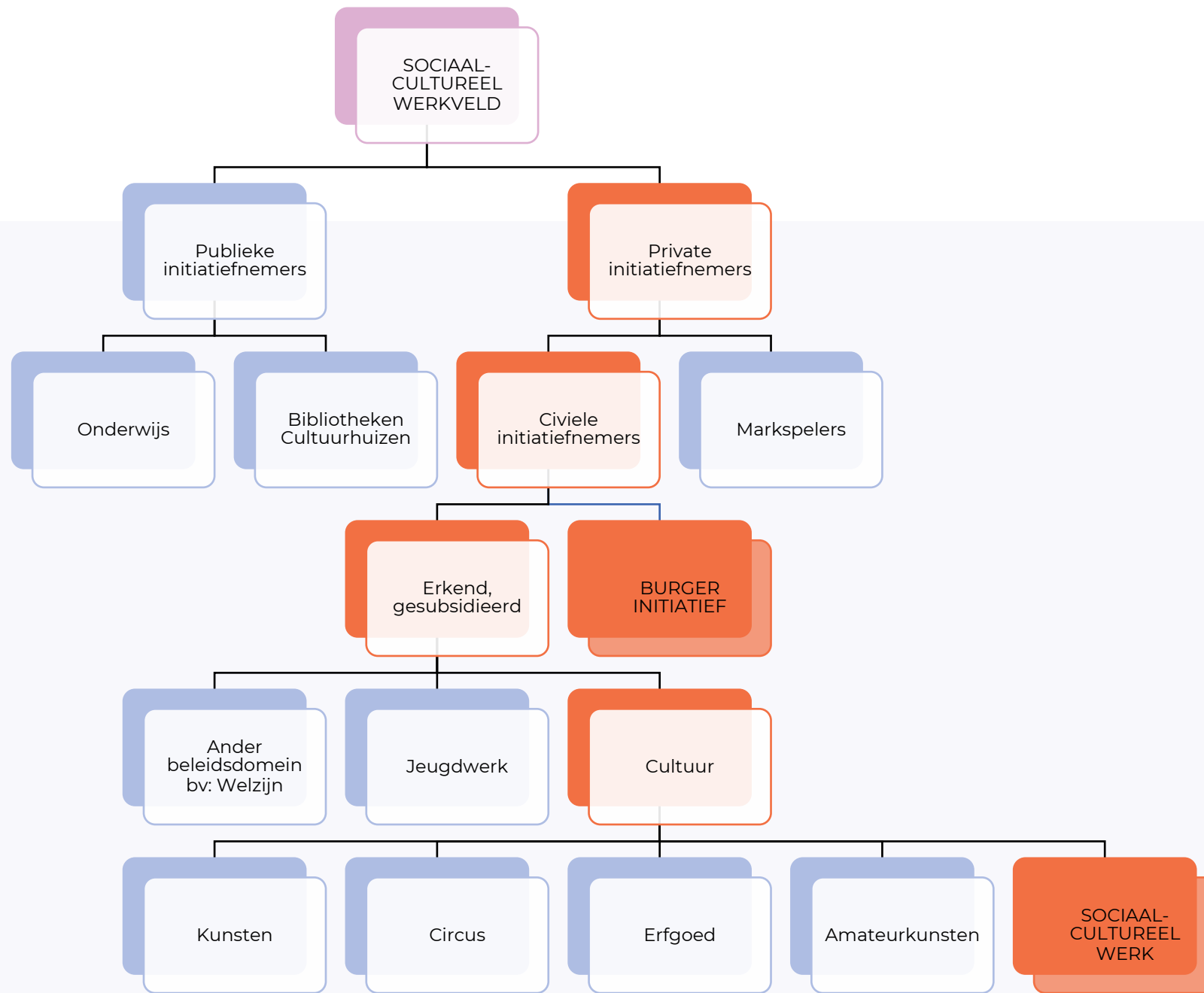
steunpunt
sociaal-cultureel
werk

Gelijk(aardig)e praktijken – andere finaliteit

- Middenveld: zorg en vertrouwen
- >< Staat
  - Formalisering
  - Herverdeling
- >< Markt
  - Commerciële belangen

so
cius.

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

SOCIAAL-
CULTUREEL
WERKVELD

Civiele
initiatiefnemers

BURGER
INITIATIEF

Ander
beleidsdomein
bv: Welzijn

Jeugdwerk

Cultuur

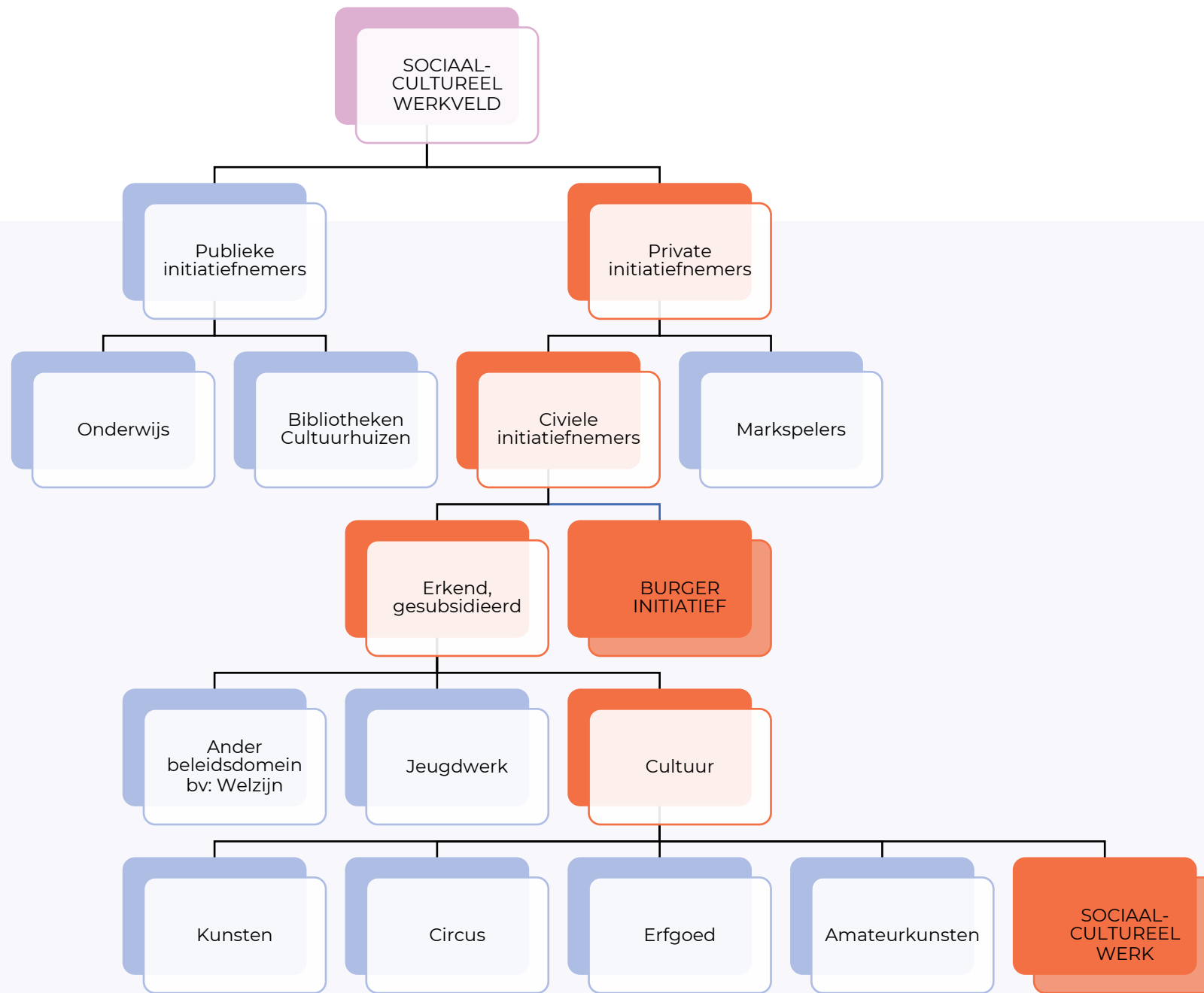

Gelijk(aardig)e praktijken – andere finaliteit

- Middenveld: zorg en vertrouwen
  - Specifieke rol van sociaal-cultureel werk:
    - Verbondenheid tussen mensen, groepen, gemeenschappen en de samenleving (markt en staat)
    - Maatschappelijke spelregels kritisch in vraag stellen
    - Als laboratorium alternatieven uitproberen
    - In functie van volwassenen
  - Welzijn: individueel welzijn
    - Sport: beweging, Samenleven: integratie en inburgering,...
  - Jeugdwerk: andere doelgroep (maar wel overlap)

Cultuur

- Circus
- Amateurkunsten
- Professionele kunsten
- Roerend en immaterieel erfgoed

AAN TAFEL: DEMOCRATIE ONDER VUUR?

Een debat over de ruimte voor burgers en cultuur

Toneelhuis, Socius - steunpunt sociaal-cultureel werk, ARIA/
UAntwerpen

Gelijk(aardig)e finaliteit – andere praktijken

- Sociaal-**cultureel** werk

- Finaliteit: in vraag stellen, verbinden, experimenteren
- Culturele praktijken: cultuur maken en smaken
- Verenigingsleven en georganiseerd middenveld als culturele canon

Aard en vorm van sociaal-culturele praktijken

- Multifunctioneel
- Beschrijft het proces dat je teweeeg wilt brengen

Civiel sociaal-cultureel werk

Erkend
Sociaal-cultureel
volwassenenwerk

Burgerinitiatief

Types en stromen

Sociaal-culturele organisaties en initiatieven

Sociaal-culturele organisaties

Organiseren zich voor:

- een maatschappelijk **thema**

**SAMEN
TEGEN
ARMOEDE**

ONBETAALBAAR

Een goede woning zou voor onbetaalbare momenten moeten zorgen.
Voor 1 op de 5 huishoudens is wonen onbetaalbaar. Onaanvaardbaar!

 Steun via **BE21 0000 0000 0303**
en teken de petitie op
www.samentegenarmoede.be

Sociaal-culturele organisaties

Organiseren zich voor:

- een maatschappelijk thema
- de stem van een
doelgroep of achterban

Sociaal-culturele organisaties

Organiseren zich voor :

- een maatschappelijk thema
- de stem van een doelgroep of achterban
- mensen in een **regio**

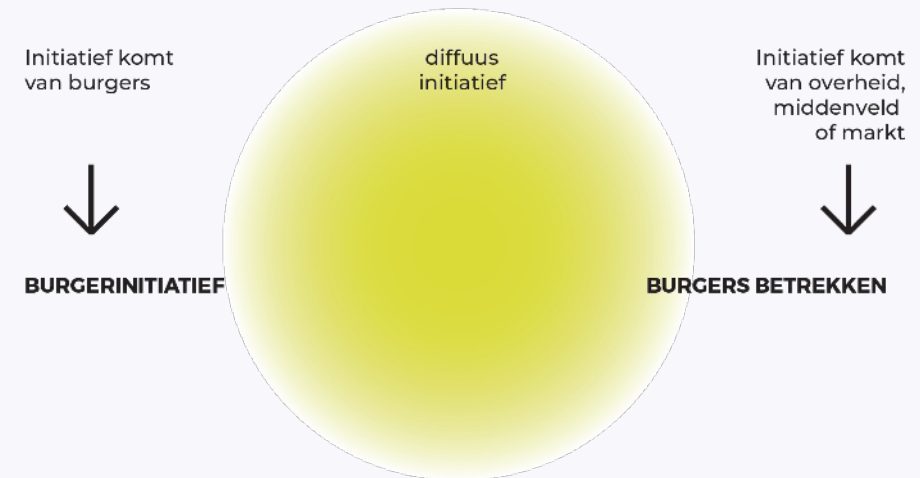

Sociaal-culturele organisaties

Organiseren zich voor :

- een maatschappelijk thema
- de stem van een doelgroep of achterban
- mensen in een regio
- **Van burgers zelf**

11+5 thematische stromen

Maatschappelijke tendensen

Thematische stromen

- De regio en haar bewoners bewegen.

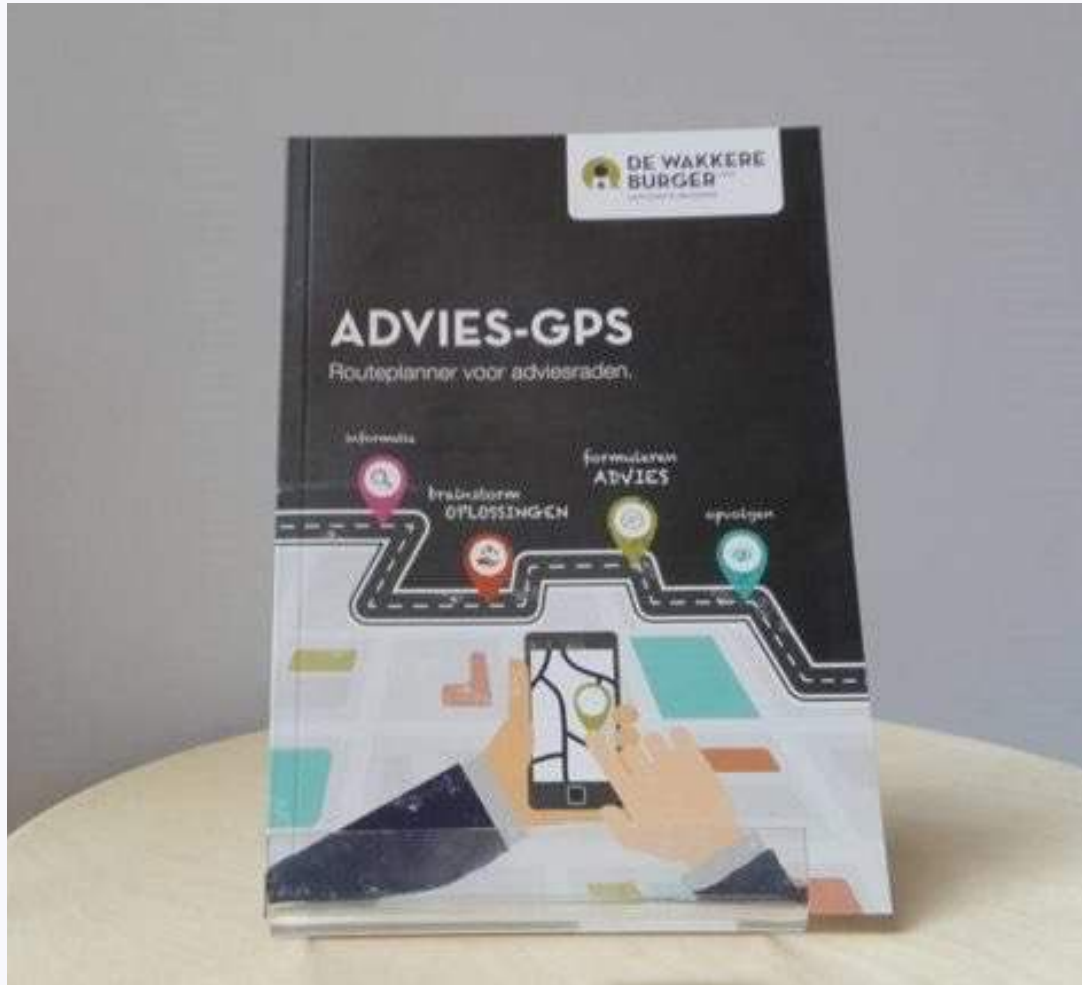
13 regionale organisaties: Avansa's.

- Collectieve vormingsprocessen
- sociaal-culturele participatie (sociale, culturele, maatschappelijke en beleids- en politieke participatie)
- op maat van de eigen regio.

Thematische stromen

- Participatie
  - Deelnemen en deelhebben
  - Culturele participatie, maatschappelijke participatie, sociale participatie, politieke- en beleidsparticipatie
    - Vb: De wakkere burger

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

Digitaal informeren

presentatie | 24/02/2026

solidair
samenleven

de regio en
haar
bewoners
bewegen

Participatie

zin geven en
identiteit
vormen

internationaal
vredevol
samenleven

inclusief
samenleven

duurzaam
(samen)leven

delen (als
alternatief
voor hebben)

veerkrachtig
leven

werkbaar
werken

Thematische stromen

- Solidair samenleven.

Gender, superdiversiteit, antiracisme, armoede, eerste hulp, mensenrechten, vluchtelingen, gezinnen

- Organisaties die solidariteit thematiseren
- met meerdere doelgroepen of actoren
  - Vb: Vluchtelingenwerk Vlaanderen

Thematische stromen

- Inclusief samenleven.

Migratieachtergrond en nieuwkomers, seksuele identiteit, handicap, psychische kwetsbare mensen, gezinnen, mensen in armoede

- Focus op een specifieke doel- of kansengroep
- maatschappelijke positie en structurele kansen van en voor die doel- of kansengroep centraal stellen.
  - Vb: campagne dakantochne.be door o.a. dito, kannet, konekt en onafhankelijk leven

Thematische stromen

- Duurzaam (samen)leven.
Voeding en landbouw, consumptie en productie, mobiliteit, klimaat en rechtvaardigheid, financiën en munten, natuur, tuinieren, biodiversiteit
  - transitie naar een duurzame samenleving.
    - Vb: Velt

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

Digitaal informeren

presentatie | 24/02/2026

solidair
samenleven

de regio en
haar
bewoners
bewegen

Participatie

zin geven en
identiteit
vormen

internationaal
vredevol
samenleven

inclusief
samenleven

duurzaam
(samen)leven

delen (als
alternatief
voor hebben)

veerkrachtig
leven

werkbaar
werken

Thematische stromen

- Delen (als alternatief voor hebben)

Commons, ruimtes, wonen, goederen en diensten delen
  - deelinitiatieven
  - gedachtengoed van de commons.
    - Vb: Commonslab

Thematische stromen

- Zin geven en identiteit vormen
  - Religies en levensbeschouwing, taal, culturele identiteit, reflectie en verdieping, medische technologie, kunst
  - religieuze of culturele zin- en betekenisgeving.
    - Vb: De maakbare mens

Thematische stromen

- Veerkrachtig leven

Interpersoonlijke relaties, psychisch welzijn, rouw, work-life balance, zorg

- persoonlijke ontwikkeling als hefboom voor diverse vormen van actief burgerschap.

- Vb: Similes

Na het boek, de theatervoorstelling!

ONTDEK DE SPEELDATA

MATHIAS VERGELS & MANU HUYLEBROECK

TE GEK!?
EN SIMILES

*Het komt voor
in de beste families*

Thematische stromen

- Werkbaar werken
Werknemers, toeleiding
  - samen met werknemers en werkzoekenden inzetten op werkbaar werk en tewerkstelling.
- Vb: Co-searching

Thematische stromen

- Internationaal vredevol samenleven
  - Conflicten tussen en binnen natiestaten.
    - Vb: Vrede

Thematische stromen

so
cius.

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

- Digitaal informeren
  - (digitale) geletterdheid
  - Omgaan met online informatie

Thematische stromen bij burgerinitiatief

Thematische stromen bij burgerinitiatief

so
cius.

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

Internationale
solidariteit
ontwikkelen

Bouwen aan
leefbare
buurten

Samen
vormgeven
aan zorg

Erfgoed
waarderen en
beleven

Publieke
ruimte
vormgeven

Thematische stromen bij burgerinitiatief

so
cius.

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

Internationale
solidariteit
ontwikkelen

Bouwen aan
leefbare
buurten

Samen
vormgeven
aan zorg

Erfgoed
waarderen en
beleven

Publieke
ruimte
vormgeven

Thematische stromen bij burgerinitiatief

so
cius.

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

Internationale
solidariteit
ontwikkelen

Erfgoed
waarderen en
beleven

Publieke
ruimte
vormgeven

Samen
vormgeven
aan zorg

Bouwen aan
leefbare
buurten

Thematische stromen bij burgerinitiatief

so
cius.

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

Internationale
solidariteit
ontwikkelen

Erfgoed
waarderen en
beleven

Publieke
ruimte
vormgeven

Samen
vormgeven
aan zorg

Bouwen aan
leefbare
buurten

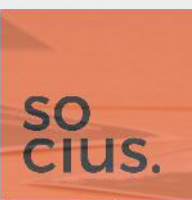

Thematische stromen bij burgerinitiatief

Mensen maken de civiele samenleving

Aan de slag in het sociaal-cultureel werk

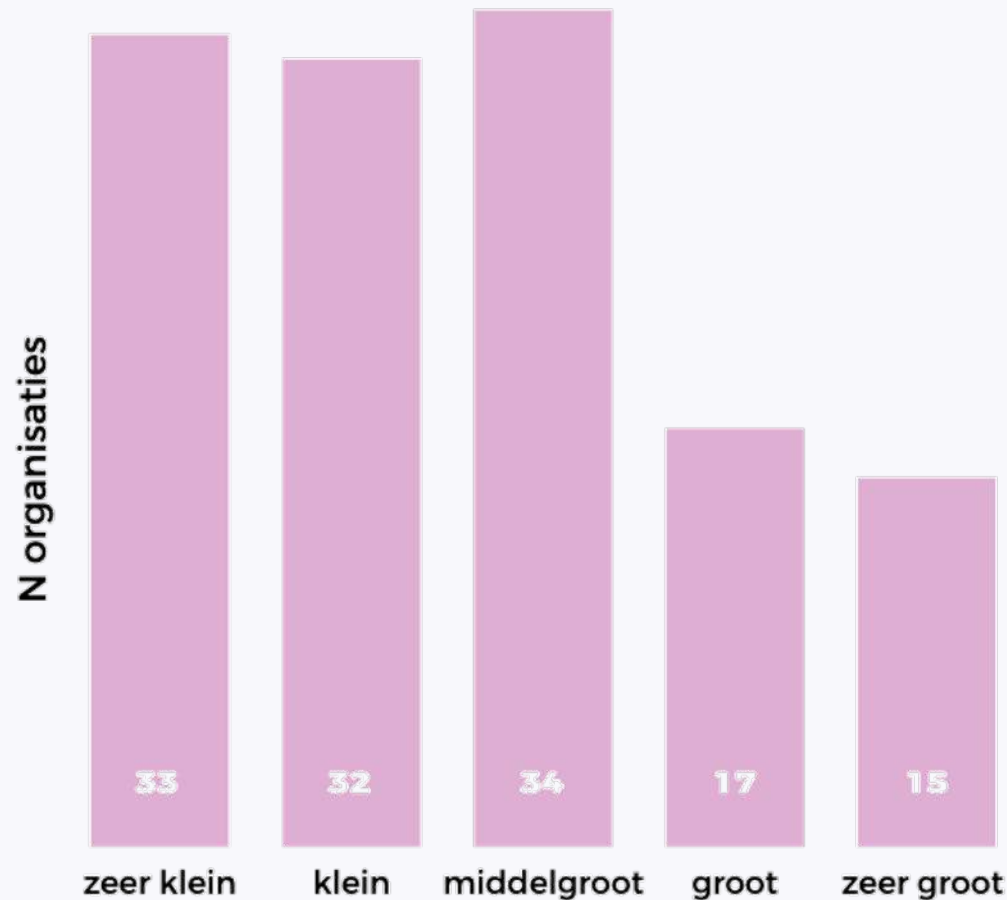

sociaal-cultureel volwassenenwerk in cijfers

- 83 miljoen euro subsidies uit het decreet SCVW.
  - Daarnaast ook andere subsidies van Cultuur, Jeugd, Media, andere ministeries van de Vlaamse Overheid, de gemeenten, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Europese Unie.
  - Eigen middelen: lidgelden, schenkingen en legaten, sponsoring, crowdfunding, inkomsten uit sociaal-culturele activiteiten, ...
- Variatie in de grootte van de organisaties
  - Doelgroep organisaties zijn relatief groter, thema organisaties relatief kleiner
  - Naar middelen, personeel, deelnemers, vrijwilligers,...

sociaal-cultureel volwassenenwerk in cijfers: Jaarinkomsten

- zeer groot:
> 2.923.323,86 euro
- groot:
tussen 1.413.099,33 en 2.923.323,86 euro
- middelgroot:
tussen 671.450 en 1.413.099,33 euro
- klein:
tussen 406.282,81 en 671.450 euro
- zeer klein:
tussen 174.100 en 406.282,81 euro

Aan de slag in het sociaal-cultureel werk: medewerkers

- Gemiddeld 11,7 VTE
- 0,4 tot 92 VTE
  - administratief en ondersteunend personeel
  - inhoudelijk personeel
    - Sociaal-cultureel werkers (groepswerkers, educatieven, vrijwilligerscoaches, afdelingsbegeleiders,...)
    - Communicatiemedewerkers
  - coördinerend personeel

Medewerkers

Ze zijn meestal sociaal-cultureel werker of coördinator

Ze komen en gaan, maar dat is zeker niet abnormaal in Vlaanderen en Brussel

Ze lijken erg op hun participanten: zo werknemer, zo participant (of is het omgekeerd?)

Ze hebben lang niet allemaal het sociaal-culturele vak op de schoolbanken geleerd

Velen werken deeltijds

Ze zijn best wel tevreden over hun job ook al kan het voor sommigen emotioneel belastend zijn

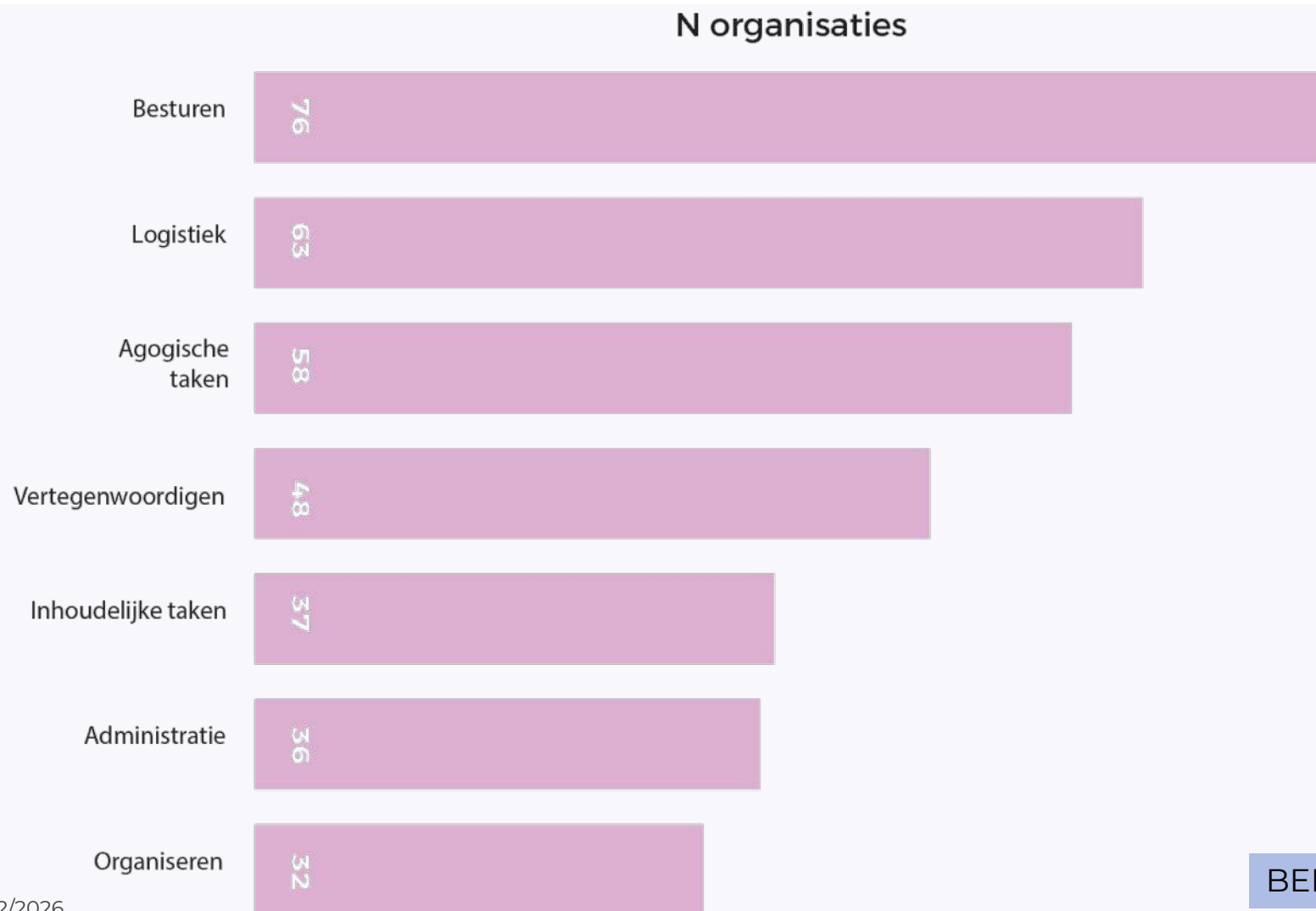

Aan de slag in het sociaal-cultureel werk: bestuurders

- Bestuursorgaan
  - Formele verantwoordelijkheid
- Bestuurders als vrijwilligers
  - Persoonlijke relatie met organisatie (oprichters, vrijwilligers, ...)
  - Experten (op organisatiebeleid, een thema,...)
  - Interne vertegenwoordiging

Bestuurders en (andere) vrijwilligers

Aan de slag in het sociaal-cultureel werk: vrijwilligers

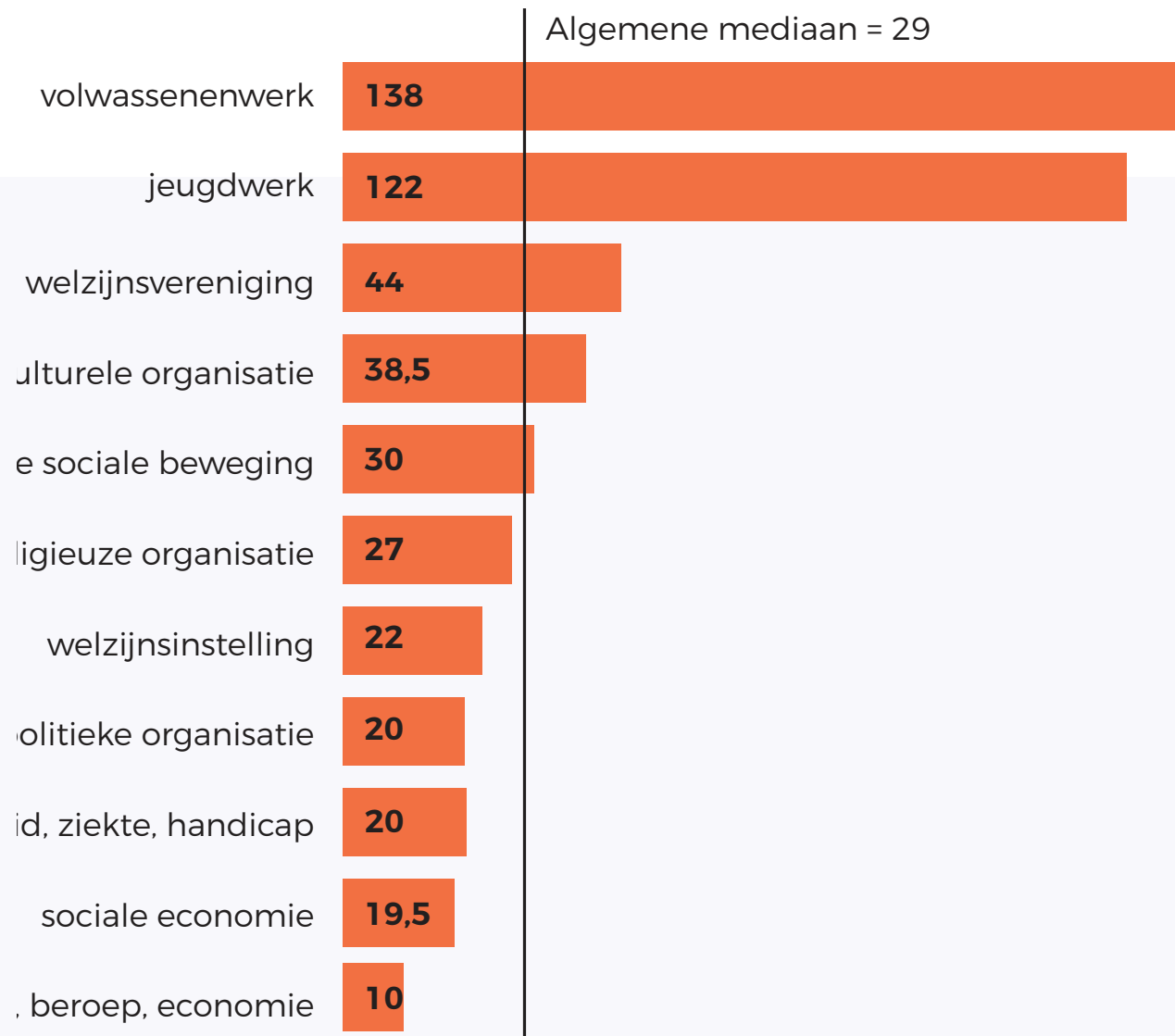
- ± 200.000 vrijwilligers dragen de dagelijkse werking
- ± 10 miljoen deelnames in 300.000 activiteiten

! Een onderscheid tussen deelnemers en vrijwilligers (of deelhebbers) is niet altijd zo scherp!

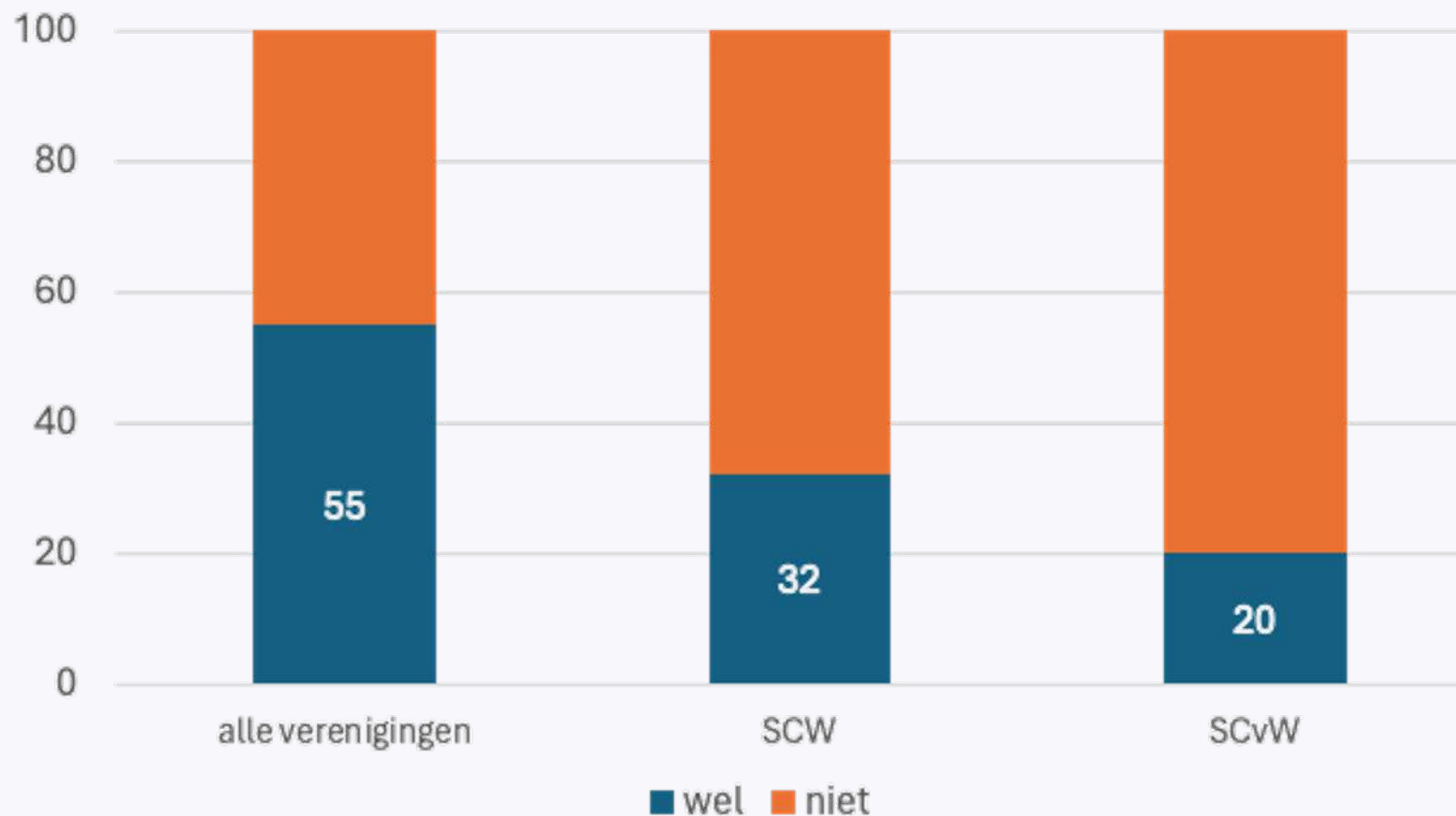
Vrijwilligers

85% van de
middenveldorganisaties
werkt met vrijwilligers
(max 50.6000 in één
organisatie)

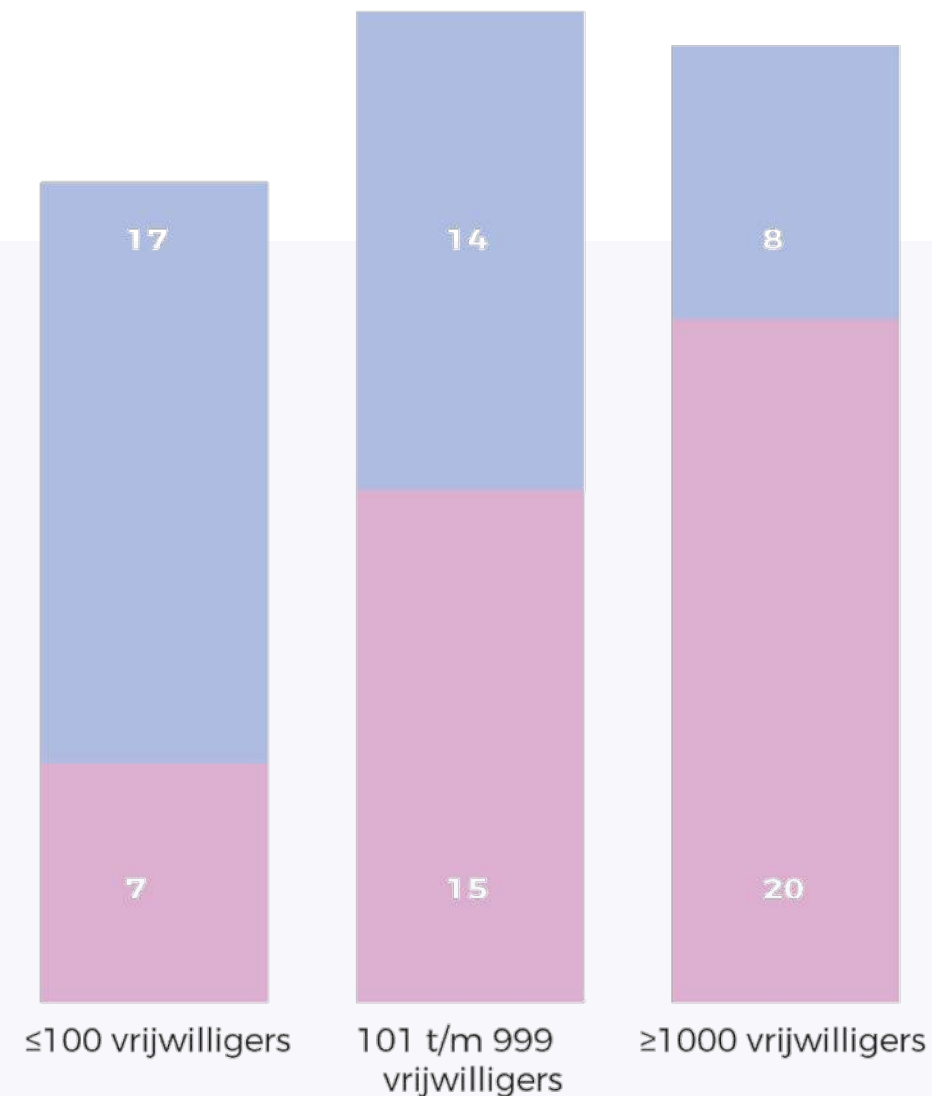
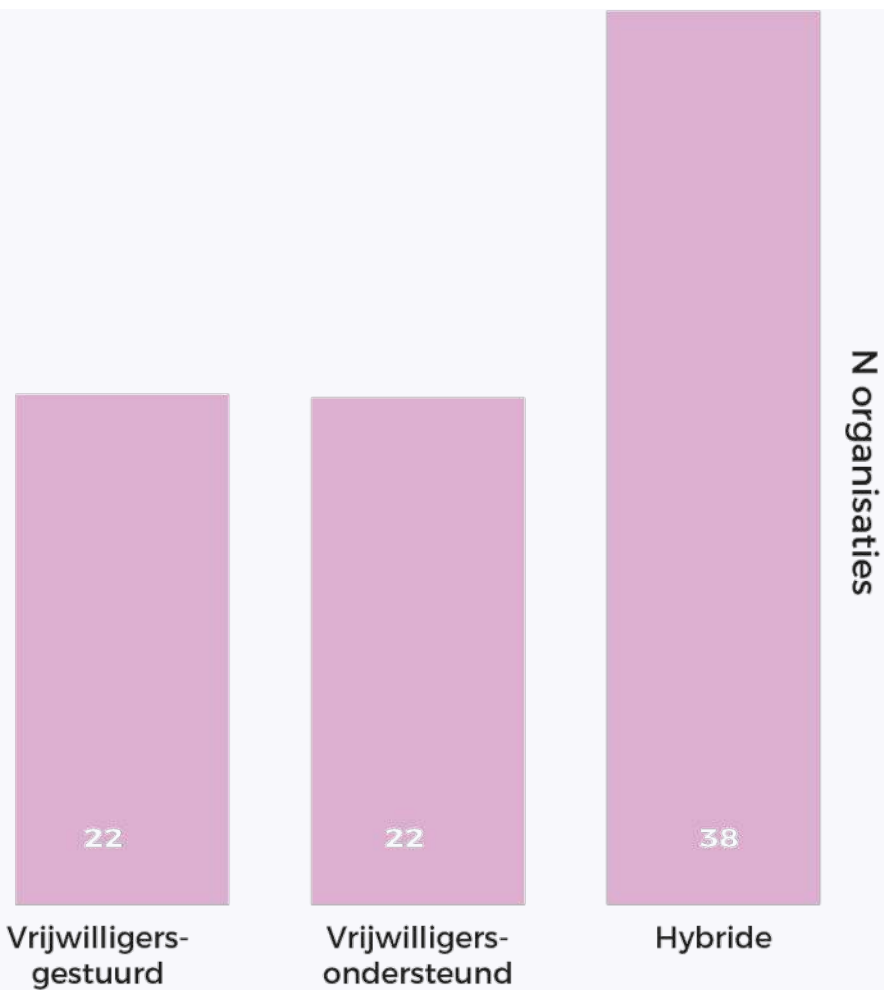

Deelnemers

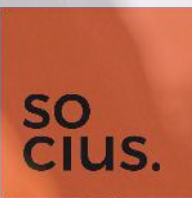
- 50.000 geregistreerde verenigingen
- SCvW (20% van de volwassen bevolking uit VI en Brussel neemt deel = +/- 1.250.000 volwassenen (2020))

Vrijwilligers

Aanbod nieuwe medewerkers

Leertraject voorjaar

 Voorbereidende screencast: Historia het sociaal-cultureel volwassenenwerk

 23 februari 10u – 12u

Geschiedenis en actualiteit van het sociaal-cultureel werkveld

 Voorbereidende screencast: Krachtlijnen van het decreet

 23 maart | 9u30 – 16u30 | @ Herman Terilinckgebouw, Brussel
Het sociaal-culturele werkveld

 Voorbereidende screencast (met opdracht): Rollen en functies

 27 april | 9u30 – 16u30 | @ Globe Aroma, Brussel
Jij als sociaal-cultureel werker

 Voorbereidende screencast (met opdracht): Ondersteuningslandschap

 21 mei | 9u30 – 16u30 | @ Avansa Rivierenland, Mechelen
Jouw sociaal-culturele praktijk

 Mei/juni
Jouw praktijk beschrijven vanuit de rollen en functies

Basisvormingen

- Communicatie

- Communicatie voor socialprofitorganisaties
  - 28 april, 5 mei, 19 mei, 4 juni, 5 juni

Max Frans

- Groepswork

- Online cursus groepsdynamica: [via link](#)
- [Basisvorming werken met groepen](#) -13 februari, 6 maart

Gie Van den Eeckhaut

- Vrijwillige inzet en verenigen

- Verschillende types vrijwilligers ondersteunen -29 mei, 12 juni

Marthe Jans

- Projectmatig werken

- [19 maart](#)
- 22 oktober

Raf Pauly

